

Türkiye Halk Oyunları Federasyonunun Kurulmasında Dr. Hasan Basri Öngel'in Katkıları

Dr. Hasan Basri Öngel's Contributions to the Establishment of the Turkish Folk Dance Federation

Aktan Müge ERCAN*
Aysu HANÇER**

Öz

Halk oyunları, bir toplumun köklü kültürel mirasını yansıtan ve binlerce yıllık geçmişi olan önemli bir sanat formudur. Bu oyunlar, geçmişten günümüze kadar geleneksel dans ve ritüellerin bir yansımasıdır ve toplumun değerlerini, kimliğini, birliğini gösteren önemli bir ifade biçimidir. Geleneksel Türk halk Oyunlarının geliştirilmesi adına Millî Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü gibi kurumlar birçok girişimlerde bulunmuşlardır. Bu girişimlerden biri de Türk Halk Oyunları Federasyonunun kurulmasıdır. Türk Halk Oyunları Federasyonu, bu değerli mirası koruma, tanıma ve geliştirme amacıyla 2001 yılında kurulup, 01.02.2003 tarih ve 25011 sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren önemli bir kuruluştur. Türkiye'deki halk oyunları federasyonu, kültürümüzün yaşayan değerlerini koruyarak, gelecek nesillere aktarmak ve geniş kitlelere tanıtmak için kurulmuş bir spor ve kültür oluşumudur. Yarışmalar, eğitim faaliyetleri ve kural düzenlemeleriyle halk oyunlarını yaygınlaştırırken, birlik ve beraberliği de teşvik ederek halk danslarıyla ilgili her türlü kültürel mirası tanıtmada başarılı işlere imza atmıştır, aynı zamanda halk oyunları alanına önemli katkılar sağlamıştır. Federasyonun bu çalışmaları sırasında bazı kişilerin isimleri ön plana çıkmıştır. Bu isimlerden birisi de Hasan Basri Öngel'dir. Hasan Basri Öngel'in liderliğinde Türk Halk Oyunları Federasyonu'nun kuruluşu ve ilerleyişi desteklenmiş ve güçlendirilmiştir. Hasan Basri Öngel hem kuruculuğunu üstlenmiş hem de federasyonun ilerleyen sürecinde yaptığı faaliyetlerde gerek federasyonun kurumsallığının oturmasına gerekse federasyonun bünyesinde Türk halk danslarının da kendi içinde gelişmesini sağlamıştır. Bu çalışmada, özellikle 2000'li yılların başlarında federasyonun kuruluş sürecinde yaptığı şahsi katkıları ile ön plana çıkan isimlerden biri olan Hasan Basri Öngel'in sahaya katkıları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Halk oyunları, Halk oyunları federasyonu, Hasan Basri Öngel.

Abstract

Folk dances are an important art form that reflects the deep-rooted cultural heritage of a society and has a history of thousands of years. These dances are a reflection of traditional dances and rituals from the past to the present and are an important form of expression that shows the values, identity and unity of the society. Institutions such as the Ministry of National Education, Ministry of Culture, General Directorate of Youth and Sports have taken many initiatives to develop Traditional Turkish Folk Dances. One of these initiatives is the establishment of the Turkish Folk Dances Federation. The Turkish Folk Dances Federation is an important organization that was established in 2001 for the purpose of protecting, promoting and developing this valuable heritage and entered into force after being published in the Official Gazette dated 01.02.2003 and numbered 25011. The folk dances federation in Turkey is a sports and cultural organization established to protect the living values of our culture, to transfer them to future generations and to promote them to large masses. While popularizing folk dances through competitions, training activities and rule regulations, it has also promoted unity and solidarity and has done a great job in promoting all kinds of cultural heritage related to folk dances and has made significant contributions to the field of folk dances. During these activities of the Federation, the names of some people came to the forefront. One of these names is Hasan Basri Öngel. Under the leadership of Hasan Basri Öngel, the establishment and progress of the Turkish Folk Dances Federation was supported and strengthened. Hasan Basri Öngel both undertook the founding of the federation and ensured the institutionalization of the federation and the development of Turkish folk dances within the federation through his activities. In this study, the contributions of Hasan Basri Öngel, who is one of the prominent names with his personal contributions during the establishment process of the federation in the early 2000s, to the field will be evaluated.

Keywords: Culture, Folk dances, Folk dances federation, Hasan Basri Öngel.

* Prof.Dr. Kırıkkale Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, aktanmuge@hotmail.com ORCID: 0000-0002-2531-5602

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, aysuhancer90@gmail.com ORCID: 0009-0005-3800-1310

Extended Summary

Folk dances are artistic expressions recognised as an important element of a society's deeply rooted cultural heritage. These dances and rituals are seen as an important tool that reflects the values, identities and unity of societies. Historically, folk dances have often assumed religious and social functions and have evolved over time as an artistic and cultural phenomenon. Folk dances include traditional dance forms expressed through rhythmic and symbolic movements whose origins date back to ancient times and have acquired various variations in different societies over time. These dances continue to exist as a living heritage with the transformations in the historical processes of societies. Today, folk dances serve a function that strengthens cultural ties and brings communities together. This art form not only carries the traces of the past, but also represents hope and excitement for the future. Especially with the effects of processes such as globalisation and digitalisation, folk dances play an important role in the preservation and revival of the cultural identity of societies. Folk dances are not only dance performances, but also an important heritage that reflects the historical and cultural depths of a society and is passed on to future generations. These dances strengthen the social fabric of societies by both preserving the meaning of the past and contributing to the artistic and cultural richness of the present. The establishment process of the Turkish Folk Dances Federation is a critical turning point in terms of the protection, promotion and transfer of this cultural heritage to future generations. This study aims to discuss the establishment process of the Turkish Folk Dances Federation and Hasan Basri Öngel's contributions to the federation process. In this context, how folk dances were shaped in historical and cultural context and how the difficulties encountered in this process were overcome will be analysed. This study was conducted using qualitative research methods. In the data collection process, firstly, written sources and archive documents related to the establishment process of the Turkish Folk Dance Federation were analysed. These documents include official correspondence, meeting minutes and written statements of relevant people during the establishment phase of the federation. In addition, semi-structured interviews were conducted with people who took an active role in the establishment of the federation and the federation process of folk dances. These interviews were used as primary data sources providing direct information about the process. In the data analysis process, the data obtained were analysed in detail by thematic analysis method. This method aims to organise the data around certain themes and to reveal the in-depth meaning of these themes. In the study process, the focus was especially on the historical and cultural context of folk dances, the establishment process of the federation and the contributions of Hasan Basri Öngel. Folk dances are artistic expressions that include traditional dances and rituals that are recognised as an important part of a society's cultural heritage. These dances are seen as important tools that reflect the values, identities and unity of societies. Historically, folk dances have often assumed religious and social functions, evolving over time as an artistic and cultural phenomenon. The establishment process of the Federation was considered as an important step for the promotion, support and dissemination of folk dances to large masses on official platforms. In this process, Hasan Basri Öngel's leadership and visionary approach played a critical role in the adoption of folk dances as a part of national identity and their transfer to younger generations. During the thematic analysis process, it was observed that the data obtained revealed the cultural importance, historical depth and social functions of folk dances. This analysis has helped us to understand how folk dances function not only as an artistic expression but also as a part of the collective memory of a society. Hasan Basri Öngel's contribution emphasised how folk dances find a place in modern institutional structures and how they play a role in the construction of national identity. The thematic analysis method has been an important tool in deepening the understanding of folk dances and Hasan Basri Öngel's contributions. This analysis revealed the cultural richness of folk dances and their potential to

strengthen social bonds. As a result of the study, it was determined that the establishment process of the Turkish Folk Dances Federation started with the interaction of Hasan Basri Canlı, the president of the period, and Fikret Ünlü, the minister of the period. This process, which started with the proposal of Hasan Basri Canlı, was shaped by the leadership and determination of Hasan Basri Öngel. Öngel's negotiations and efforts for the establishment of the federation made significant contributions to the institutionalisation of the federation. In particular, Öngel's vision and leadership were decisive in overcoming the obstacles encountered during the establishment of the federation. Hasan Basri Öngel's views that folk dances should be adopted as a part of national identity has been an important turning point emphasising the cultural importance of folk dances in Turkey. The findings from the interviews reveal that Öngel's passion and determination on this issue was an important driving force for the popularisation of folk dances and their deep-rooted place in society. According to Öngel's views, folk dances are not only a means of entertainment or a folkloric activity, but also a part of national identity and cultural heritage. For this reason, he argued that folk dances should be systematically taught in educational institutions and passed on to younger generations. He encouraged the necessary arrangements to be made for students and young artist candidates to be able to perform these dances at a professional level. Öngel's being the source of motivation in the establishment process of the federation is considered as an important step for the promotion and support of folk dances on official platforms. Under his leadership, folk dance festivals were organised in Turkey, competitions were held and various projects were implemented to promote these dances in the international arena. Thanks to the efforts of Hasan Basri Öngel, folk dances have been recognised not only as traditional performances, but also as an important expression of national identity and cultural richness, and have formed the basis of the studies in this field. In conclusion, the establishment process of the Turkish Folk Dances Federation was carried out with the leadership and efforts of important figures, and this process has been a critical step in terms of institutionalisation and transfer of folk dances to future generations.

Giriş

Halk oyunları, bir toplumun kültürel mirasının önemli bir parçasını oluşturan ve binlerce yıllık geçmişi olan bir sanat formudur. Bu oyunlar, geçmişten günümüze kadar gelen geleneksel dans ve ritüellerin bir yansımasıdır ve bir toplumun değerlerini, kimliğini ve birliğini yansıtan önemli bir ifade biçimidir. Halk oyunları, birçok kültürde toplumları bir araya getiren ve kültürel bağları güçlendiren bir araç olarak kabul edilir.

Günümüzde halk oyunları, sanatsal ve kültürel bir olay olarak dünyanın her yanında çok çeşitli biçimlerde varlığını sürdürmektedir. Tarih içinde temel olarak dinsel ve toplumsal işlevlere hizmet etmiştir. John Martin'e göre dans, eylemi ne olursa olsun, dışardan nasıl görünürse görünsün temel olarak duyguların hareket aracılığıyla dışa vurulmasıdır. Bu dışa vurum her zaman akılcı yollarla açıklanamaz (Gerek, 1997, s.11).

Halk oyunları, dünya çapında sanatsal ve kültürel bir fenomen olarak çeşitli biçimlerde varlığını sürdürmektedir ve geçmişi yeniden canlandırarak halk biliminin önemli unsurlarından biri haline gelmiştir.

Akış'a göre halk oyunları, tarihsel olarak oyun temelli olup köken olarak çok eski dönemlere dayanmaktadır. Oyunun, varoluşundan beri insanlığın bir parçası olduğu düşünülmektedir. Ancak Türk halk oyunlarının bugünkü şeklini alması, zaman içinde şekillenip güncellenerek coğrafya, tarih, kültür ve sanat öğelerinin birleşmesiyle gerçekleşmiştir. Bu oyunlar, çağlar boyunca etkileşim ve dinamizm sarmalında sürekli yenilenmiş ve toplumların en önemli unsurlarından birini oluşturmuştur (2024, s.842).

Halk oyunları federasyonları, bir ülkenin veya bölgenin farklı bölgelerinden geleneksel dans gruplarını ve derneklerini bir araya getiren, ortak bir amaç etrafında birleştiren ve halk oyunlarının korunması, tanıtılması ve geliştirilmesi için çaba sarf eden kuruluşlardır. Bu federasyonlar, genellikle ulusal düzeyde faaliyet göstermekle birlikte uluslararası iş birliklerine de önem verirler. Temel görevleri arasında şunlar bulunur: Halk oyunlarının kültürel miras olarak korunması ve gelecek nesillere aktarılması, halk oyunlarının ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtılması ve icra edilmesi, halk oyunları gruplarına destek sağlanması ve eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, Halk oyunları ile ilgili araştırmaların yapılması ve yayınlanması, Ulusal ve uluslararası halk oyunları festivalleri ve yarışmalarının düzenlenmesi.

Halk oyunları federasyonlarının kültürel izleri, bir toplumun geçmişten günümüze kadar gelen geleneksel dans ve ritüellerine dayanır. Her bir halk oyunu, o toplumun tarihini, coğrafyasını, yaşam tarzını ve değerlerini yansıtan özel bir anlam taşır. Bu izler, halk oyunlarının müziği, kostümleri, figürleri ve temalarında görülebilir. Örneğin, Türkiye'de halk oyunları, Anadolu'nun çeşitli bölgelerine özgü farklı tarzlar ve ritimler içerir.

Halk oyunları federasyonları, bu kültürel izleri yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak için çeşitli faaliyetler düzenlerler. Federasyonlar, halk oyunları festivalleri, yarışmaları, eğitim programları ve diğer etkinlikler düzenleyerek, bu kültürel mirası korumanın ve yaymanın yanı sıra yeni kuşaklara aktarmanın bir yolunu sunarlar. Bu etkinlikler, halk oyunlarının icrasını ve öğrenilmesini teşvik ederken, aynı zamanda kültürel etkileşimi ve anlayışı artırır ve toplumlara bir araya getirir.

Halk oyunları federasyonları, bir toplumun kültürel mirasının korunması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması açısından önemli bir role sahiptir. Bu federasyonlar, halk oyunlarının kültürel izlerini yaşatarak ve gelecek nesillere aktararak toplumlara bir arada tutarlar. Ayrıca, ulusal ve uluslararası platformlarda halk oyunlarının tanıtılmasını ve icra edilmesini sağlayarak kültürel alışverişi teşvik ederler. Bu sayede, farklı kültürler arasında iletişimi artırır ve kültürel çeşitliliği kutlarlar.

Halk oyunları, geçmişin izlerini taşıırken geleceğe de umutla bakmamızı sağlar. Bu nedenle, bu değerli mirasa sahip çıkmak ve onu yaşatmak hepimizin sorumluluğudur.

Türk Halk Oyunları Federasyonunun Kuruluş Süreci

Federasyonun kurulması ve hayata geçirilmesi yukarıda sıralanan sebeplerle önemli ve gerekliydi. Dr. Hasan Basri Öngel de bu eksikliği biliyor ve ilgili çalışmalar, görüşmeler gerçekleştirip Halk oyunlarının artık daha ileriye gidebilmesi, gelecek nesillere kültürel bağlamda aktarılabilmesi için tüm gerekli adımları atıyor, bu konuyla yakından ilgileniyordu. Edindiği bu görev, başarıyla sonuçlanacak ve kafasında planladığı kültür bağlamında halk oyunları fikri artık hayata geçecekti.

Türk Halk Oyunları Federasyonu'nun kuruluş süreci, 2000-2001 yıllarında Hasan Basri Öngel'in öncülüğü ve çalışmalarıyla resmen başlamıştır. Federasyonun kuruluşunda dönemin başkanı Hasan Basri Canlı ve dönemin bakanı Fikret Ünlü'nün etkileşimi belirleyici olmuştur. Canlı'nın önerisiyle ortaya çıkan bu girişim, Hasan Basri Öngel'in katılımıyla bir dizi görüşme ve çaba sonucunda hayata geçirilmiştir.

Hasan Basri Canlı, Fırat Üniversitesi'nde çalışırken, dönemin rektörü Prof. Dr. Eyüp Günay İspir'in desteğiyle, Türk Halk Oyunları Federasyonu'nun kuruluş sürecine liderlik etti. Ancak, bu süreçte bazı engellerle karşılaşıldı. Özellikle, İçişleri ve ordunun güvenlik kaygıları ve ideolojik yapılanmaların etkisiyle federasyonun kuruluşu iki kez reddedildi. Ancak, Eyüp Günay İspir'in, Hasan Basri Öngel'in liderliğindeki çabalar ve yapılan gerekçeli bir bildiriyle süreç yeniden ele alındı ve sonunda 2001 yılında federasyonun kuruluşu kabul edildi.

Bu süreçte, Hasan Basri Canlı ve Hasan Basri Öngel gibi önemli isimlerin liderliğinde, çeşitli kurumlardan temsilcilerle yapılan görüşmeler ve ikna çabaları büyük önem taşıdı. Eyüp Günay İspir'in kararlılığı ve liderliği, Hasan Basri Öngel'in en ince ayrıntısına kadar yaptığı görüşmeler, çalışmalar federasyonun kuruluşunda belirleyici oldu. Sonuç olarak, Türk Halk Oyunları Federasyonu'nun kuruluş süreci, önemli isimlerin liderliği ve çabalarıyla gerçekleşti. Bu süreç, Türk halk oyunlarının kurumsallaşması ve gelecek nesillere aktarılması açısından önemli bir adım oldu.

Hasan Basri Öngel'in Türk Halk Oyunlarının Federasyonlaşması Sürecine Katkıları

Hasan Basri Öngel, Türk Halk Oyunları'nın federasyonlaşması sürecinde önemli katkılarda bulunmuştur. Kaynak kişilerimize göre, Öngel'in bu alandaki çalışmaları, halk oyunlarının daha kurumsal bir yapıya kavuşmasına olanak tanımıştır. Özellikle, halk oyunlarının yaygınlaştırılması konusunda gösterdiği çabalar, bu sürecin hızlanmasında etkili olmuştur. Kaynak kişilerden alınan bilgilere göre, Öngel'in liderliği ve vizyonu, federasyonun kurulma aşamasında belirleyici olmuştur. Öngel, halk oyunlarının sadece bir eğlence veya kültürel aktivite olarak görülmesinin ötesinde, bu oyunların milli kimliğin bir parçası olarak benimsenmesi gerektiğini savunmuştur. Bu bağlamda, halk oyunlarının eğitim kurumlarında öğretilmesi ve profesyonel anlamda icra edilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasında öncülük etmiştir. Kaynak kişilerimiz bu konuları şu şekilde ifade etmişlerdir:

2000-2001 yıllarında eeee o dönemin başkanı, kurucu başkanı Hasan Basri canlı havaalanında dönemin bakanı Fikret Ünlü ile birlikte karşılaşıyorlar. O esnada Hasan Basri Canlı diyor ki. Sayın Bakanım diyor, Halk Oyunları Federasyonu kuralım. Kuralım o zaman diyor. Ver bir dilekçe diyor ve o dilekçe veriyor Hasan Basri biz, Hasan Basri Canlı'nın dilekçe verdiğini, Hasan Basri Öngel Hocamız duyuyor. Sonra bizi topladı dedi ki böyle bir dilekçe var ne yapabiliriz? Sonra ben Fırat Üniversitesinde 5 yıl çalıştım. Benim çalıştığım dönemde benim rektörüm Profesör Doktor Eyüp Günay İspir Eee Fırat Üniversitesi Rektörüydü. Aynı zamanda otuz yıldır Gençlik Spor Genel Müdürlüğü o zaman Genel Müdürlüktü, genel müdürünün de Merkez Danışma Kurulu üyesiydi. Merkez Danışma Kurulu üyesi demek, federasyonların kuruluşuna karar veren kuruluş demek. Merkez Danışma Kurulu üyesi olan YÖK üyesi olan Eyüp İspir, benim Rektörümdü ve ben her iki Hasan Basri can ee şey Hasan Basri Hocayı, yani hem federasyon başkanı o dönemin daha doğrusu dilekçe veren kişi o zaman Orman Genel Müdürü Hasan Basri Canlı hem de Hasan Basri Öngel'i birlikte toplantı yaptık. Biz Hasan Basri Can'ın ziyaretine gittik. Dedi ki. Ve Hasan Hoca'yla ikimiz gittik. Hasan Hoca'nın şöyle bir özelliği vardı. Cep telefonu kullanmazdı, sevmezdi ve benim cep telefonum olduğu için Hasan Basri Canlı da Hasan Basri Öngel ile iletişimini benim aracılığımla yapardı. Biz gittik. Hasan Basri Canlıya dedik ki Böyle bir dilekçe vermişsiniz. Bu aşamada dedi ki böyle böyle. Sonra ben Eyüp Hoca'dan Eyüp Hoca ondan sonra o dönemde rektörlüğü bitmiş, Gazi Üniversitesi'nde öğretim üyeliğine tekrar dönmüştü. Gazi Üniversitesi kamu yönetiminde proje olarak çalışıyordu. Eyüp Günay İspir, ondan randevu aldım ve her iki Hasan Basri'yi de alarak oraya gittik. Eyüp Hoca geçmiş dönemde iki kere daha Halkoyunları Federasyonu kuruluş için müracaatı olduğundan, ancak değişik sebeplerden dolayı Halkoyunları Federasyonunun kuruluşunu reddettiğini söyledi. Merkez Danışma Kurulu. Bunun gerekçelerinden bir tanesi bazı. Siyasi amaçlı ideolojik bir kuruluşların halkoyunları derneklerini bu amaçları doğrusunda kullandığını ve devletin de birçok ortamda, birçok yerde güvenlik kaygısı olduğunu ifade etti ve güvenlik kaygısından dolayı ya da bu ideolojik yapılanmaların genelde halk oyunları çatısı altında toplandığı kanaatiyle iki kere reddedildiğini söyledi ve bunun devamında ise bunun ne yapabilirizi konuştuk. Tekrar gündeme geldi dedi ki arkadaş bu bu gerekçeler var, biz bunu bu gerekçelere bir çözüm bulalım ve size sunalım dedik biz de. Ve o dönem Eyüp Hoca birtakım gerekçeler sundu. Hasan Basri Hoca'yla bizzat ben. Bu gerekçelerin. Ve kaygıların ortadan kaldırılması için yaklaşık on sayfalık bir şey yazdık. Bildiri yazdık. Yani bu gerekçeleri, bu kaygıları ortadan kaldırmak amacıyla bunu sonra hazırladık Hasan Basri Hoca'yla birlikte ve ben bunları işte doküman haline getirdim. Dosyaları aldı. Eyüp hocaya ben kendim gittim. Benim eski rektörün olması, ailece görüşüyor olmam samimiyetinden istinaden Eyüp Hoca'ya gittim. Yani şöyle bana da Eyüp İspir hocamız, eski rektörüm, aile dostumuz aynı zamanda çok yakın. Randevusuz görüşebildiğim için yanına gittim. Dedim ki Hocam bunları, bunları hazırladık. Okudu, değerlendirdi, düzeltmeler yaptı. Peki Alpaslan dedi. O zaman adım adım gideceğiz. Ve o dönem kaygı duyan birimlerden bir tanesi Eee, şeydi İçişleri Bakanlığiydi. Bir tanesi de orduydü yani Silahlı Kuvvetlerdi, Gençlik Spor Bakanlığı'nda hem ordunun hem de İçişleri Bakanlığının temsilcileri de vardı. Yani o zaman kurumların temsilcileri de

vardı. Başbakanlık işte. Eee YÖK, Eee İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı gibi birimlerin Merkez Danışma Kurulunda Gençlik Spor Genel Müdürlüğünde üyeleri vardı ve o üyeler karar verdiği için işte Eee Milli Olimpiyat Komitesi medya basından da vardı. Dolayısıyla onların bu konudaki düşüncelerini bildiği için bana şu görevi verdi. Dedi ki ben arayacağım tek tek bu üyeleri sen şu şu şu üyelere gideceksin, anlatacağın dedi ve ben o dönem bu görevi üstlendim. Ve ben gittim bizzat bu üyelere. Tek tek halk oyunları federasyonunun niçin kurulması gerektiğini ve belli bir disiplin altına alınması gerektiğini ve Türkiye'de bu yarışmaların yapıldığını. O dönemde Kredi Yurtlar Kurumu, Gençlik Spor, efendim, Milli Eğitim, Kulüpler, yurtlar hep ayrı ayrı yarışma sistemiyle Kültür Bakanlığı farklı farklı yarışmalar yapıyordu. O zamanki hedefimiz de amacımız da bunu tek disiplin altında toplamaktı. Bunu anlattık onlara. Ve bu derneklerin hızla külüpleşeceğini ve külüpleşmeyle birlikte disiplin altına alınacağını onlara anlattık. Ve 2001 yılında Eee İzmir'deki sanıyorum bir toplantıda Eee kaçtı? Böyle. Tam tarihi şu anda hatırlayamadım kusura bakmayın ama şeyde vardı tarihi Merkez Danışma Kurulunun toplantısında. Bu kabul oldu. Yani Eylül, Haziran, Temmuz, ağustos, Eylül işte. Eeee Hasan Hoca eylül otuz birdi işte o eylülün başıydı yani kuruldu. Ve hatta gazeteler şunu yazdı Eyüp Hoca orada savununca savununca, bazı gazeteler şöyle bir içte manşet attı. Ben dedi Eyüp Günay İspir mi sallayacak? O dönem bir gazeteci vardı, şeyde kurulda Eee o gazetenin ismini o duyurduğu için kuruluşunu acaba o mu sallayacak? Metin bilmem kimdi? Diye bir haber çıktı. Yani Eyüp, Eyüp Hoca'nın oradaki mücadelesini herkes biliyordu. Ondan sonra Halkoyunları Federasyonu kuruldu. Kuruluşuna resmen yani daha doğrusu göbeğinde biz vardık. Belki de bizim sayemizde oldu. Bu arada o dönem mevcut başkanı sadece siyasi olarak şeyi kullandı, ağırlığını kullandı. Yani tabii siyasi otoritenin de desteği var bu işin kurulmasında. Kolay bir şey değil. Ondan sonra federasyon kuruldu. Kurulduktan sonra Hasan Basri hocayla aynı odada oturduğum için ben Hasan Hoca o zaman kendince Yönetim kurulu oluşturmayı planladığı kişilerle telefon görüşmesi yapıyordu sürekli yanımda. Onlarla hem fiilen görüşüyordum hem de telefon görüşmesi yapıyordu. O esnada Hasan Basri Hoca listeler tutuyordu. Görüştikleri, kişileri tek tek bildiğim için ben kimle ne konuşuyor, kime ne teklif ettiği kendisi ne konumdan hareket ediyor. Bütün detayları biliyorum. Hatta birçoğunun görüşmesinde benim telefonumla yapıyordu (Kk7).

Şu anki federasyonun başlangıcını Hasan atmıştır. Yani onları halk oyunlarını, dernekleri birleştirmede falan çok emeği geçmiştir. Onlar tek tek görüşüp onları bir çatı altında toplamaya çalışmıştır (Kk2).

Eee daha sonra da federasyonlaşma süreci, Halk Oyunları Federasyonunun kurulmasında da öncü çalışmaları vardı Tabii bu ülkeye sağlamış oldu en önemli girişimleriydi kendisinin o onu başarılı kıldı zaten (Kk1).

Evet, biliyorum. O konuda da çok büyük çabaları oldu. Yani özellikle Ankara'daki çalışmalarını biliyorum. İşte diğer derneklerden insanları bir araya getirmeye çalıştı, topladı, işte toplantılar yapıldı vesaire. Yani kuruluş döneminde oldukça önemli katkıları buldu. Bulduğunu biliyorum (Kk4).

Çok çok etkili oldu o zaten hep o konuda çok bir şeyi vardı. Eee bu halk oyunlarının mutlaka gelecek nesillere bırakılması ve doğru bırakılması konusunda bir düşüncesi ve hatta birtakım tezleri de vardı. O yani bunun için bir takım eğitim eee yapılması gerektiğini, hatta ve hatta üniversitelerde bunun eğitiminin verilmesi gerektiği konusunda (Kk5).

Eee yani bu konuda çok gayret gösterdi. Bir defa her şeyden önce çok dağınık vaziyetteydi. Kültür Bakanlığı bu konuda çok etkin değildi. Eee dolayısıyla Eee Uzun süre süren bir mücadelenin neticesinde halk oyunları yani federasyonunun kurulmasını sağladı. Zaten kuruluş esnasında da genelde tamamen kendi öğrencileri ve kendi çevresindeki yakın arkadaşlarının etkileriyle gerçekleştirildi. Hemen kurulduktan, kurulmadan zannedersen çok az bir zaman önce vefat etti (Kk6).

Hasan Hoca kurumsallaşmasını istiyordu halk oyunları federasyonunun yani federal halk oyunlarının kurumsallaşmasını istiyordu. Bunun tabii ki bir kültür olduğunu biliyor ama o dönem işte Milli Eğitim Bakanlığı, aile halk oyunları çalışması yapıyor. Gençlik Spor Bakanlığı gençlik hizmetleri Daire Başkanlığı ayrı bir çalışma yapıyor, Milli eğitim bakanlığı ayrı bir çalışma yapıyor. Yani halk oyunları farklı kurumlarda farklı şekilde yürütülüyordu. Hasan Hoca işte sempozyumlara giderdi, birtakım seminerlere giderdi, tanıtımlara giderdi. Halk oyunlarının kurumlaşması için bir şey vardı. Hiç unutmuyorum şöyle demişti. Gazetede veya bir haberde Hasan Basri Canlı kendisi Orman Genel müdürüymüş tanıyıyordu o dönem o da halk oyuncuymuş. Hasan Basri Canlı geçmişte halk oyunları ile uğraşmış Mersin oyunlarıyla. Onunla irtibata geçmiş tabii Hasan Basri Canlı bu işin daha kurumsal olması için federasyon kurması ikisinin ismi de Hasan Basri olunca birisi Hasan Basri Canlı birisi Hasan Basri Öngel böyle istişarelerde bulundular ve bunun sonrasında da federasyonun kurulması için birlikte hareket ettiler. İstişarelerde bulundular. Mesela Alparslan Ünveren hocamız var. Kütahya'da

şu an o kendisi öğretim üyesi orada. O onun gönderdiğini biliyorum görüşmelere Hasan Basri Canlıyla bu federasyonun kurulması için ne yapılabilir? (Kk3).

Şimdiki federasyonun ilk aşamasıydı, ilk aşaması. O ona çok görüşürlerdi, destek sağlardı. Bir de tabii hocanın zannediyorum 60'lı yılların sonu, 70'li yılların başlarında çok ciddi bir ekibi var. Halk oyunlarına ve Milliyetçi camiaya diyelim. Özellikle Türk ocağı o zaman üniversiteliler kültür heyeti, Ülkü Ocakları gibi kuruluşlarda o ekipler de çok etkin insanlar vardı. Yani bu işe gönül vermiş işte eski müsteşarlar, hatta bakan Namık Kemal Zeybek, Genel Müdür Müjdat Aydın. Bunun gibi birçok insanla çok yakın ilişkileri vardı hocanın. Bu anlamda bu girişimleri gayet başarılı oldu ve bunun sonucunda işte halk oyunları bugünkü seviyesine ulaştı. Ama tabii şunu söyleyebiliriz. Hocanın vefatından sonra özellikle gerek Gazi Üniversitesinde gerekse Türkiye'de maalesef bu ilerlemeler aynı seviyede kaldığını söyleyemiyoruz. Yani bir gün ben de bir federasyon başkanı olarak söyleyemiyordum ama o zaman inanılmaz bir ivme kazanmıştı. Neredeyse bütün üniversitelerde sayısız ekipler hazırlanıyordu, festivaller yapılıyordu. Ama günümüzde işte yavaş yavaş tekrar toparlanmaya çalışıyor. Ama hocanın bu anlamda emeği büyük (Kk1).

Sonuç

Türk Halk Oyunları Federasyonu'nun kuruluş süreci, Türkiye'nin kültürel mirasının korunması ve geliştirilmesi bağlamında kritik bir dönüm noktasını temsil etmektedir. Bu sürecin başarılı bir şekilde gerçekleşmesinde, özellikle Hasan Basri Öngel ve Hasan Basri Canlı'nın liderliği, çeşitli kurumlardan gelen temsilcilerin katkıları ve Eyüp Günay İspir'in destekleri belirleyici olmuştur.

Federasyonun kuruluşuna giden yolda, ilk adımlar Hasan Basri Canlı'nın önerisiyle atılmıştır. Canlı'nın federasyonun kurulması yönündeki girişimi, özellikle dönemin yetkilileri ve kültürel miras üzerine çalışan uzmanlar arasında geniş çaplı bir destek bulmuştur. Hasan Basri Öngel'in bu sürece aktif katkısı, federasyonun kuruluş aşamasında karşılaşılan çeşitli engellerin aşılmasında kritik bir rol oynamıştır. Öngel, federasyonun kurumsallaşması ve halk oyunlarının sistematik bir şekilde ele alınması konusundaki vizyonunu ve kararlılığını sürdürmüştür.

Eyüp Günay İspir'in liderliğinde yapılan çalışmalar, federasyonun kuruluş sürecinde yaşanan engellerin üstesinden gelinmesine yardımcı olmuştur. Özellikle, iç ve dış baskılara rağmen federasyonun kuruluşuna yönelik yapılan ikna edici görüşmeler ve yazışmalar, süreçte yaşanan aksaklıkların giderilmesine katkıda bulunmuştur. 2001 yılında federasyonun kuruluşunun kabul edilmesi, bu sürecin önemli bir aşamasıdır ve halk oyunlarının kurumsallaşması açısından bir dönüm noktası olarak değerlendirilmiştir.

Türk Halk Oyunları Federasyonu'nun kuruluşu, halk oyunlarının korunması, tanıtılması ve geliştirilmesi için kritik bir platform sağlamıştır. Federasyon, bu kültürel mirası yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla birçok faaliyet yürütmektedir. Bu bağlamda, federasyonun düzenlediği yarışmalar, eğitim programları ve kural düzenlemeleri, halk oyunlarının yaygınlaştırılması ve kültürel mirasın korunması konusunda önemli katkılar sağlamaktadır.

Hasan Basri Öngel'in federasyonun kurumsallaşmasındaki katkıları, özellikle halk oyunlarının milli kimlik ve kültürel miras açısından önemini vurgulanmasına yönelik olmuştur. Öngel, halk oyunlarının sadece bir eğlence aracı ya da folklorik bir etkinlik değil, aynı zamanda ulusal kimliğin ve kültürel mirasın bir parçası olarak görülmesi gerektiğini savunmuştur. Bu görüş, federasyonun kuruluş sürecinde önemli bir motivasyon kaynağı olmuş ve halk oyunlarının eğitim kurumlarında sistemli bir şekilde öğretilmesi gerektiğini öngörmüştür.

Federasyonun öncülüğünde düzenlenen halk oyunları festivalleri, yarışmalar ve uluslararası projeler, bu kültürel mirası tanıtmaya ve yaygınlaştırma açısından önemli adımlar olarak kabul edilmektedir. Hasan Basri Öngel'in çabaları sayesinde, halk oyunları sadece

geleneksel birer gösteri değil, aynı zamanda milli kimliğin ve kültürel zenginliğin önemli bir ifadesi olarak kabul görmüştür.

Sonuç olarak, Türk Halk Oyunları Federasyonu'nun kuruluş süreci, önemli isimlerin liderliği ve kararlı çabalarıyla şekillenmiştir. Bu süreç, halk oyunlarının kurumsallaşması ve gelecek nesillere aktarılması açısından kritik bir adım olmuştur. Federasyon, halk oyunlarının korunması, tanıtılması ve geliştirilmesi için önemli bir platform oluşturarak, Türkiye'nin kültürel mirasının yaşatılmasına katkı sağlamaktadır.

Kaynakça

- Akış, S. (2024). "Türk halk oyunlarında taklit unsuruna dair notlar". *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, s.841-852.
- Ataman, S. Y. (1975). *100 Türk halk oyunu*, İstanbul: Yapı ve Kredi Bankası Kültür Hizmeti.
- Aydın, M. (2009). *Sporda özerklik*, İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları.
- Erdoğan, G. (2021). Türk spor yönetiminde özerlik olgusu, *Spor Federasyonları. Uluslararası Beden Eğitimi Spor ve Teknolojileri Dergisi*, 2(1), s.39-51.
- Eroğlu, T. (1995). *Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da halk oyunları ve halayların incelenmesi*, Kılıçarslan Matbaası, Ankara.
- Eroğlu, T. (1999). *Halk oyunları el kitabı*, Mars Basım Hizmetleri, İstanbul.
- Eroğlu, T. (2010). *Türk dans antropolojisine giriş*, Yurt Renkleri Yayınevi, Ankara.
- Gerek, Z. (1997). *Türk halk oyunlarının tarihsel gelişimi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mete, F. (2019). "Türkçe öğretiminde görsel kültür ürünleri", *Halk Oyunlarının Yeri, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, s. 736-749.
- Tanyol, C. (1961). "Türk kültüründe oyunun önemi". *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*. 7, (146), s. 2489-2490.

Kaynak Kişiler

-Kk1

Adı: Mehmet
Soyadı: Günay
Yaşı: 58
Memleketi: Afyonkarahisar
Eğitim durumu: Doktora

-Kk2

Adı: Mehmet Ziya
Soyadı: Ayaşlan
Yaşı: 72
Memleketi: Ankara
Eğitim durumu: Yüksek lisans

-Kk3

Adı: Nurettin
Soyadı: Bodur
Yaşı: 53
Memleketi: Çorum
Eğitim durumu: Yüksek Lisans

-Kk4

Adı: Sami
Soyadı: Narter

Yaşı: 63

Memleketi: Erzurum
Eğitim durumu: Doktora

-Kk5

Adı: Ahmet
Soyadı: Torkut
Yaşı: 66
Memleketi: Mersin
Eğitim durumu: Lisans

-Kk6

Adı: Mehmet
Soyadı: Güçlü
Yaşı: 70
Memleketi: Kayseri
Eğitim durumu: Doktora

-Kk7

Adı: Alparslan
Soyadı: Ünveren
Yaşı: 54
Memleketi: Çorum
Eğitim durumu: Doktora